

Posudek diplomové práce Bc. Anety Doskočilové „Adaptace u seniorů jako předpoklad úspěšného stárnutí“

Diplomová práce Anety Doskočilové je zaměřena na velmi aktuální a potřebné téma stárnutí populace, jež by mělo mít ve vyspělých zemích Evropy a severní Ameriky pokud možno charakter zdravého a úspěšného stárnutí („healthy and successful ageing“).

Práce je členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část práce (47str.) je strukturována do pěti hlavních kapitol: první z nich je věnována vymezení období stáří včetně charakteristiky třetího a čtvrtého věku, druhá je zaměřena na představení možných krizí v období stáří, třetí kapitola se zaměřuje na postoje (a předsudky) utvářené v populaci ve vztahu ke stárnutí a starším lidem a čtvrtá přináší informace o možnostech adaptace na stárnutí. Poslední, pátá kapitola teoretické části práce představuje východiska a podmínky úspěšného stárnutí. Empirická část práce (23 str.) je členěna do 8 kapitol, z nichž první a celkově šestá představuje cíle výzkumu, druhá a celkově sedmá kapitola představuje výzkumné otázky a formulované hypotézy, osmá kapitola je věnována popisu průběhu výzkumu a sběru dat a devátá představuje výzkumný soubor. Desátá kapitola uvádí kvantitativní část výzkumu včetně výsledků a statistického zpracování dat. Jedenáctá kapitola je věnována kvalitativní části práce a představuje získané odpovědi na zadání typu „vzkaz mladým lidem“ a „vzkaz vrstevníkům“. Následuje diskuse a závěr. Práce byla předložena k posouzení a obhajobě v celkovém rozsahu 71 str. textu, doplněného 6 str. soupisu použité literatury a 33 str. příloh, obsahujících kopie použitých metod a tabulky statistického zpracování dat.

Diplomová práce je sepsána přehledně a srozumitelně, dobrou češtinou a na velmi dobré úrovni odborného jazyka. Vychází z poměrně rozsáhlého a až na výjimky, uvedené dále i reprezentativního souboru domácí i zahraniční odborné literatury. Empirická část práce zahrnuje kvantitativní část, prokazující mj., že nebylo zjištěno rozdílné používání strategií životních problémů mezi mladšími a staršími seniory (kromě strategie zvolené selekce). Nebyl zjištěn ani rozdíl mezi věkovými skupinami a jednotlivými dimenzemi dotazníku Postoje ke stárnutí a stáří. Kvalitativní část výzkumu přinesla přehled zajímavých doporučení seniorů k přípravě na stáří.

K práci mám následující připomínky:

1. Poněkud překvapující je, že diplomová práce předkládaná na katedře psychologie FF UK k tématu úspěšného stárnutí necituje některé koncepce, které jsou v této oblasti považovány za stěžejní, např. koncepci optimálního stárnutí (např. Aldwin, Gilmer, 2004), nebo práce jedné ze současných vedoucích autorit v oblasti výzkumu úspěšného stárnutí, finské psycholožky L. Pulkkinenové.
2. Empirická část takto pojaté práce by podle mého názoru neměla vynechat nejméně dvě významné témata, jež s optimálním a úspěšným stárnutím souvisejí: úroveň a strukturu osobní pohody (well-being) a základ, tvořící silné stránky osobnosti, resp. charakteru (human strenghts, např. Ryff, Singer, 2003; Peterson, Seligman, 2004; Linley, 2008; Linley, Willars, Biswas - Diener, 2010 atd.).
3. Za jeden z limitů empirické části práce považuji disproporčnost výzkumného souboru z hlediska pohlaví. Ze 131 respondentů bylo 105 žen a 26 mužů, což neodpovídá modelu české populace. Dalším limitem empirické části práce je též disproporčnost souboru z hlediska věku; zde výrazně převažuje skupina třetího věku (19 mužů a 74 žen) nad skupinou čtvrtého věku (7 mužů a 31 žen), kde však lze uvedenou disproporčnost vysvětlit podstatně horší dostupností skupiny čtvrtého věku.
4. V práci se vyskytují některé drobné nepřesnosti v práci s odbornou literaturou: např. práce citovaná v textu na str. 19, 37 atd. jako Couto, Koller, Novo (2011) je v seznamu použité literatury uvedena atypicky křestním jménem první autorky – Paula Couto, Koller, S. & Novo, R.
5. Str. 70, 5. ř. odspodu - místo “kvantitativní” má být “kvalitativní část výzkumu”....

Závěr:

Přes uvedené limity a nedostatky lze považovat diplomový úkol Anety Doskočilové za splněný. Autorka prokázala schopnost samostatně uchopit výzkumný problém, formulovat jej s oporou v literatuře a výzkumně jej ověřit. Posuzovaná práce splňuje požadavky kladené na tento typ prací na FF UK v Praze, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení „velmi dobře“.

